นิพนธ์ต้นฉบับ

รูปแบบการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมเพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ธนพนธ์ คำเที่ยง*✉, พิณัฏฐิณีย์ จิตคำ**, อนุสรา บุญจิตร**, วารุณี พันธ์วงศ์*

*สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

**สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

✉em_thanaphon_k@crru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลตลาดและพฤติกรรมการปฏิบัติตนของผู้ซื้อสินค้าและผู้จำหน่ายสินค้าเพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมเพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือผู้ซื้อสินค้า จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และผู้จำหน่ายสินค้า จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบบฟอร์มการจดบันทึกข้อมูล เครื่องบันทึกเทปการสนทนา กล้องถ่ายภาพ เก็บข้อมูลระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2564- พฤษภาคม 2565 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ในระดับสูง ทั้งผู้ซื้อสินค้า และผู้จำหน่ายสินค้า จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 88.30 และจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 คน ตามลำดับ และผู้ซื้อสินค้าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 ส่วนผู้จำหน่ายสินค้า พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตลาดสด โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมนำไปสู่แนวปฏิบัติลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการตลาดสดได้ถือปฏิบัติ 2 แนวปฏิบัติ ได้แก่ (1) แนวปฏิบัติสำหรับผู้ค้า ผู้สัมผัสอาหาร และผู้ปฏิบัติงานในตลาดสด จำนวน 5 ข้อ (2) แนวปฏิบัติสำหรับผู้ซื้อสินค้า จำนวน 6 ข้อ ให้กับเทศบาลตำบลบ้านดู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบใช้ประกาศเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันอย่างเคร่งครัดสำหรับผู้ที่เข้ามาใช้บริการ เพื่อควบคุมและลดความเสี่ยงของตลาดที่จะเป็นแหล่งกระจายของโรค

จากการศึกษานี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูลโรคบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นประจำบ่อยครั้ง ทำให้ผู้ที่ค้าขายและผู้ที่มาใช้บริการเกิดองค์ความรู้และตระหนักนำสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ในระยะเวลาอันสั้น

คำสำคัญ: ตลาด, กระบวนการการมีส่วนร่วม, เชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Article info:
Received: Apr 27, 2025
Revised: Jun 23, 2025
Accepted: Jul 1, 2025

Original article

The development of marketing management model by using participatory processes to reduce the risk of spreading the Coronary Virus 2019 (COVID-19)

Thanaphon Khamthiang*✉, Pinatthinee Jitkham** Anursara Boonjit**, Warunee Phanwang*
*Occupational Health and Safety Program, Faculty of Public Health, Chiang Rai Rajabhat University
**Public Health Program, Faculty of Public Health, Chiang Rai Rajabhat University
✉em_thanaphon_k@crru.ac.th

Abstract

This study aimed to examine knowledge of market sanitation and the behaviors of buyers and sellers, and to develop a management model for the Ban Du Subdistrict Municipality fresh market using a participatory approach to reduce the risk of coronavirus disease 2019 (COVID-19) transmission. The study sample consisted of 400 buyers selected through simple random sampling and 80 registered sellers. Data collection instruments included a structured questionnaire, data recording forms, audio recorders for focus group discussions, and cameras. Data were collected between November 2021 and May 2022. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, while qualitative data were analyzed using content analysis.

The results indicated that most participants had a high level of knowledge. Among buyers, 353 participants (88.30%) demonstrated a high level of knowledge, while among sellers, 66 participants (82.50%) showed similarly high levels. Regarding preventive behaviors, most buyers demonstrated good practices (155 participants; 38.75%), whereas most sellers demonstrated very good practices (45 participants; 56.25%).

The findings were used to develop a fresh market management model through a participatory process. This resulted in the establishment of two sets of guidelines aimed at reducing the risk of COVID-19 transmission: (1) five guidelines for vendors, food handlers, and market workers, and (2) six guidelines for buyers. These guidelines were officially implemented as standard practices within the Ban Du Subdistrict Municipality market and were strictly enforced for all users to reduce the risk of the market becoming a source of disease transmission.

The study suggests that continuous health education and regular dissemination of information regarding COVID-19 are essential to enhance knowledge and awareness among both vendors and customers, ultimately promoting behavioral changes in a timely manner.

Keywords: Market, participation process, Coronavirus 2019

คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Ubon Ratchathani Rajabhat University

บทนำ

ตลาดสดเป็นสถานที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในแต่ละวัน เป็นแหล่งรวมวัตถุดิบ อาหาร รวมถึงผลิตภัณฑ์แปรรูปต่างๆ (The National Food Committee, 2017) และยังเป็นศูนย์กลางของการรวมตัวของพ่อค้า แม่ค้า ผู้ประกอบกิจการด้านอาหาร รวมถึงประชาชนทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการ จากที่ตลาดสดเป็นแหล่งรวมของการค้าขายอาหารที่สำคัญไปยังผู้บริโภคทุกคนในพื้นที่ หากไม่มีการจัดการอย่างถูกสุขอนามัยที่ถูกต้อง จะทำให้ตลาดสดกลายเป็นแหล่งกำเนิดและแพร่กระจายของเชื้อโรคได้ (Ditsayawanich, 2023) ประกอบกับสภาพตลาดสดในปัจจุบันมีปัญหาทางด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ทำให้ทางราชการต้องเข้ามาควบคุมดูแลตลาดสดให้ถูกสุขลักษณะ โดยอาศัยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวดที่ 8 มาตราที่ 34 ถึงมาตราที่ 37 ซึ่งให้อำนาจแก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นเพื่อควบคุมกิจการตลาดในพื้นที่ทำให้เจ้าของตลาดต้องขออนุญาตประกอบกิจการตลาดต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของท้องถิ่น นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. 2551 ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดหลักเกณฑ์สุขลักษณะของตลาด ซึ่งเจ้าของตลาดจะต้องปรับปรุงตลาดให้ถูกสุขลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และในปี 2545 จนถึงปัจจุบัน กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานตลาดสดน่าซื้อไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขาภิบาลอาหารสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัยของอาหาร ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ทำให้ตลาดที่ดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐาน ได้รับป้ายรับรองมาตรฐานตลาดสดน่าซื้อ (Bureau of Food and Water Sanitation, 2021) จากสถานการณ์การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้เปลี่ยนวิถีชีวิตของคนไทยอย่างมากในเรื่องการจับจ่ายใช้สอยในตลาดสด เนื่องจากตลาดหลายแห่งที่มีการแพร่ กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ถูกสั่งปิด โดยพบข้อมูลว่าระหว่างวันที่ 1 เมษายน ถึง 21 กรกฎาคม 2564 มีตลาดค้าส่ง จำนวน 8 แห่ง มีผู้ติดเชื้อ 5,492 ราย ตลาดสด จำนวน 64 แห่ง มีผู้ติดเชื้อ 6,161 ราย ตลาดนัด 45 แห่ง มีผู้ติดเชื้อ 1,248 ราย รวมผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สะสมในขณะนั้นจำนวน 12,901 ราย และยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหากไม่มีมาตรการลงมาควบคุม (Department of Disease Control, 2022) ตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ ซึ่งเป็นตลาดสดขนาดกลาง จำหน่ายสินค้าประเภทอาหารสด อาหารแห้ง และอาหารแปรรูปตั้งอยู่กลางแหล่งชุมชนที่ล้อมไปด้วยสถานที่สำคัญต่างๆ อาทิ มหาวิทยาลัย 2 แห่ง โรงเรียนนับ 10 แห่ง ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ 2 แห่ง และท่าอากาศยานนานาชาติ ฯลฯ ทำให้มีผู้มาใช้บริการจำนวนมากในแต่ละวันทั้งประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ โดยเปิดให้บริการตั้งแต่ 02.00 – 22.00 น. ของทุกวัน นับเป็นตลาดค้าปลีกและส่งที่สำคัญของจังหวัดเชียงราย (Ban Du Sub-district Municipality, 2022) ซึ่งเมื่อวันที่ 16-18 พฤศจิกายน 2564 เทศบาลตำบลบ้านดู่ได้สั่งปิดตลาดสด เนื่องจากพบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มาจากผู้ค้าภายในตลาดเองและผู้เข้ามาใช้บริการในตลาดสด เพื่อทำความสะอาดและพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อในพื้นที่ (Ban Du Sub-district Municipality, 2021) แต่ยังไม่มีมาตรการอื่นใดสำหรับควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในช่วงเวลานั้น ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบกิจการร้านอาหาร โรงเรียน และประชาชนผู้ใช้บริการขาดวัตถุดิบในการปรุงอาหาร อีกทั้งส่งผลทำเกิดความกังวล และขาดความมั่นใจ ในการเข้าใช้บริการ เป็นเหตุให้เกิดภาพลักษณ์เสียหายไปในวงกว้างจากข่าวสารดังกล่าว จนทำให้ผู้ประกอบการที่ค้าขายในตลาดสดเทศบาลบ้านดู่หลายรายได้รับผลกระทบนำไปสู่รายได้ที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัดจากการลงพื้นที่ของนักวิจัยในช่วงเวลาดังกล่าว พบว่า ร้านค้าหลายรายในตลาดต้องปิดตัวลงเพราะไม่สามารถแบกรับต้นทุนค่าใช้จ่ายได้ และจะกลับมาเปิดขายอีกครั้งจนกว่าสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะกลับมาสู่ภาวะปกติ โดยประชาชนในพื้นที่และผู้ค้าเรียกร้องให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ มหาวิทยาลัยในพื้นที่ช่วยกันฟื้นฟูภาพลักษณ์ให้ตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่กลับมาค้าขายได้อย่างปกติ เกิดความเชื่อมั่นในการเข้ามารับบริการ ว่าจะไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโคโรนา 2019 อีก ดังนั้น นักวิจัยสนใจศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหารและพฤติกรรมการปฏิบัติตนของผู้ซื้อสินค้าและผู้จำหน่ายสินค้า เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม และเป็นต้นแบบของตลาด ที่ลดการระบาดของโรคติดต่อ และการแพร่ กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหารและพฤติกรรมการปฏิบัติตนเพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของผู้ซื้อสินค้า และผู้จำหน่ายสินค้าของตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมเพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) เก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2564-พฤษภาคม 2565 ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ จังหวัดเชียงราย แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีด้วยกัน 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ จำนวน 15,867 คน (Ban Du Sub-district Municipality, 2020) ทำการกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) โดยคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการประมาณขนาดตัวอย่างของทาโร่ยามาเน่ (Yamane, 1967) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน เพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ในการตอบกลับของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน จากนั้นนำมาคำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรสัดส่วน (Proportion) ในการเปรียบเทียบแบบบัญญัติไตรยางค์เทียบกับจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ตามรายชื่อของประชากรในแต่ละหมู่บ้านตามฐานข้อมูลผู้มีบัญชีรายชื่อเลือกตั้งในเขตพื้นที่ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสุ่มตัวอย่างมีเกณฑ์การคัดเข้าผู้ให้ข้อมูลหลัก (Inclusion criteria) ดังนี้

1.1 มีทะเบียนบ้านอาศัยในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่

1.2 มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป

1.3 สมัครใจและยินยอมให้ข้อมูล

1.4 สามารถอ่านข้อความในแบบสอบถามและสื่อสารเข้าใจด้วยภาษาไทย

1.5 เคยมาซื้อสินค้าภายในตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ในช่วงการระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2. ผู้จำหน่ายสินค้า ในตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ ที่ขึ้นทะเบียนค้าขาย จำนวน 81 คน (Ban Du Sub-district Municipality, 2017)

ซึ่งจะสามารถแบ่งการจำหน่ายสินค้า ออกเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

- ผู้จำหน่ายสินค้า เฉพาะช่วงเช้า จำนวน 30 คน
- ผู้จำหน่ายสินค้า เฉพาะช่วงเย็น จำนวน 25 คน
- ผู้จำหน่ายสินค้า ตลอดวัน จำนวน 25 คน

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่เพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยผู้วิจัยมีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่ผู้วิจัยเห็นสมควรว่าเป็นตัวแทนหรือเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการจัดการตลาดสด และยังสามารถนำรูปแบบนี้ไปเผยแพร่ต่อประชาชนผู้มาใช้บริการตลาดสด เพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 35 คน ประกอบไปด้วย ปลัดเทศบาลตำบลบ้านดู่ จำนวน 1 คน ผู้ดูแลงานกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลบ้านดู่ จำนวน 5 คน ผู้จัดการและรองผู้จัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้จำหน่ายสินค้า จำนวน 10 คน ตัวแทนผู้ซื้อสินค้า จำนวน 10 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย จำนวน 2 คน ร่วมกันประชุมกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการตลาดสด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย สถานที่อยู่อาศัย ฯลฯ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหาร จำนวน 15 ข้อ กำหนดคะแนน 2 ระดับ ถูกเท่ากับ 1 คะแนน และผิด เท่ากับ 0 คะแนน มีเกณฑ์การแปลผลคะแนนความรู้ (Bloom, 1975) เป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน	แปลผล
0- 8	ระดับความรู้ต่ำ
9-11	ระดับความรู้ปานกลาง
12-15	ระดับความรู้สูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติตนเพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) จำนวน 12 ข้อ แบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆ ครั้ง ไม่ได้ปฏิบัติ และมีเกณฑ์การแปลผลคะแนน ดังนี้ (Srinil, 2017)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมายระดับพฤติกรรม
4.30 – 5.00	ดีมาก
3.50 - 4.20	ดี
2.70 - 3.40	ปานกลาง
1.90 - 2.60	พอใช้
1.00 - 1.80	ควรปรับปรุง

2. เครื่องบันทึกเทปการสนทนา
3. แบบฟอร์มการจดบันทึกข้อมูล
4. กล้องถ่ายรูปเพื่อการบันทึกภาพ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้แล้วนำไปหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ

2. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างในตลาดสดศิริกรณ์ จังหวัดเชียงราย และประชาชนโดยรอบที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหารมาหาดัชนีความยากง่ายของข้อสอบ (Index of difficulty) พบว่าอยู่ในช่วง 0.02 – 0.80 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient) ของครอนบาคของแบบสอบถามพฤติกรรมการปฏิบัติตน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.86

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลแบบสอบถามโดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลเอง ซึ่งได้ชี้แจงสิทธิ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยทุกครั้งก่อนผู้เข้าร่วมวิจัยลงลายมือชื่อในแบบยินยอม หลังจากทำแบบสอบถามเสร็จผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับ หากพบไม่สมบูรณ์จะส่งกลับคืนให้กลุ่มตัวอย่างทันทีเพื่อแก้ไขก่อนรวบรวมนำมาวิเคราะห์ผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ตามหนังสือรับรองที่ CRPPH0 No. 55/2563 วิจัยเลขที่ 51/2563 โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการพิทักษ์สิทธิและเคารพในความเป็นบุคคลของผู้เข้าร่วมวิจัย ในระหว่างการเข้าร่วมวิจัยกลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และข้อมูลจะถูกปิดเป็นความลับ

ผลการศึกษา

1. **ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม**

ผู้ซื้อสินค้า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.75 มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 59-75 ปี ร้อยละ 46.00 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 51.00 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 18.75 มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 47.50 รองลงมาอยู่ที่ 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 33.50 และส่วนใหญ่ใช้บริการตลาดบ้านดู่ทุกวัน ร้อยละ 48.75 รองลงมาใช้บริการมากกว่า 3 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 39.50 ดังตารางที่ 1

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University

ผู้จำหน่ายสินค้า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.50 มีอายุอยู่ในช่วง 40-52 ปี ร้อยละ 40.00 ส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาอยู่ที่ประถมศึกษา ร้อยละ 33.75 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 21.25 ส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าประเภทอาหาร ร้อยละ 28.75 รองลงมาจำหน่ายประเภทของแห้ง ร้อยละ 21.25 และส่วนใหญ่มีสถานะเป็นเจ้าของร้าน ร้อยละ 93.75 เป็นลูกจ้างเพียง ร้อยละ 6.25 และมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 37.50 ดังตารางที่ 2

2. **ระดับความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลตลาดลดการระบาดของโรคติดต่อและการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา** 2019 (COVID-19) พบว่า ผู้ซื้อสินค้า มีความรู้อยู่ในระดับสูง จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 88.30 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80 และผู้จำหน่ายสินค้า มีความรู้อยู่ในระดับสูง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 แต่ยังพบว่ามีผู้จำหน่ายสินค้า จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80 มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะเรื่องการนำอาหารสด ประเภทผักผลไม้ เนื้อสัตว์มารวมอยู่ที่เดียวกันได้ และผู้สัมผัสอาหารไม่จำเป็นต้องสวมถุงมือ หมวกคลุม และผ้ากันเปื้อนขณะประกอบอาหาร ดังตารางที่ 3

3. **พฤติกรรมการปฏิบัติตนลดการระบาดของโรคติดต่อและการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา** 2019 (COVID-19) พบว่า ผู้ซื้อสินค้าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 รองลงมาอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 แต่ยังพบว่าผู้ซื้อสินค้าบางส่วน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.25 ยังมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนอยู่ในระดับน้อย ส่วนผู้จำหน่ายสินค้า พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมาอยู่ในระดับดี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

4. **รูปแบบการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่เพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา** 2019 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาระยะที่ 1 และ 2 มายกร่าง โดยพบว่า ก่อนดำเนินการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ไม่ได้ออกมาตรการใดในการควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ เพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการตลาดสดได้ถือปฏิบัติ โดยให้ทางเทศบาลตำบลบ้านดู่ออกประกาศแนวปฏิบัติ 2 แนวปฏิบัติ ได้แก่ (1) แนวปฏิบัติสำหรับผู้ค้า ผู้สัมผัสอาหาร และผู้ปฏิบัติงานในตลาดสด จำนวน 5 ข้อ (2) แนวปฏิบัติสำหรับผู้ซื้อสินค้า จำนวน 6 ข้อ โดยมอบหมายให้ผู้จัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่เป็นผู้กำกับ ติดตาม รายงานสถานการณ์ต่อผู้บังคับบัญชา และให้ผู้จำหน่ายสินค้าช่วยกันตรวจสอบผู้ค้าด้วยกันเอง และหากพบเจอผู้ไม่ปฏิบัติตามประกาศ ต้องแนะนำผู้เข้ามาใช้บริการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ปฏิบัติตามประกาศอย่างเคร่งครัดโดยไม่มีข้อยกเว้น และมอบหมายให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกคนช่วยประชาสัมพันธ์แนวปฏิบัตินี้ให้กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบได้รับทราบ เพื่อให้ตลาดสดลดการระบาดของโรคติดต่อและการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามแนวปฏิบัติดังรายละเอียดตามแผน ภาพที่ 1

สรุปผลและอธิปรายผล

ระดับความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลตลาดลดการระบาดของโรคติดต่อและการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้ซื้อสินค้า และผู้จำหน่ายสินค้า พบว่ามีความรู้อยู่ในระดับสูง จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 88.30 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 47 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.80 และผู้จำหน่ายสินค้า มีความรู้อยู่ในระดับสูง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 แต่ยังพบว่ามีผู้จำหน่ายสินค้า จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80 มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kotpan & Junnua, (2020) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับปานกลาง และ Phansuma & Boonruksa, (2021) ศึกษาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโควิด 19 ของประชาชนตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชศรีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของ

ความรู้อยู่ใน ระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากเทศบาลตำบลบ้านดู่ โดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเข้ามาให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้จำหน่ายสินค้า และผู้มาซื้อสินค้าทุกวันผ่านหน่วยประชาสัมพันธ์ของตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ประกอบกับประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจ และตระหนักรู้ถึงความอันตรายของโรคระบาดโควิด 2019 ในขณะนั้น ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจการรับรู้ของประชาชนกลุ่มเป้าหมายอาทิ กรมควบคุมโรค กรมอนามัย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการป้องกันโรคและดูแลตนเองเพิ่มขึ้นจากการได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ของกระทรวงสาธารณสุขและศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Chanmuean, 2022) และสอดคล้องกับ Allyan et al., (2022) ที่พบว่าชาวปาเรสไตน์มีความรู้ที่ดีเกี่ยวการติดเชื้อโคโรนา 2019 อยู่ที่ ร้อยละ 76.70 มีความรู้ทั่วไปอยู่ที่ ร้อยละ 72.20 และความรู้เกี่ยวกับการแพร่กระจายของเชื้ออยู่ที่ ร้อยละ 77.70 แต่ก็ยังมีผู้จำหน่ายสินค้าจำนวนหนึ่งที่เข้าใจว่าสถานที่เตรียมอาหารหรืออาหารปรุงสุกแล้ววางสูงจากพื้นเท่าใดก็ได้ หรือแม้กระทั่งผู้ที่จำหน่ายอาหารไม่ต้องมีการสวมหมวกคลุมหรือผ้ากันเปื้อนในขณะประกอบอาหาร และจำหน่ายอาหาร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะต้องเร่งให้องค์ความรู้ความเข้าใจถึงความเข้มงวดเกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหารในช่วงของการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และควรมีแผนจัดทำสื่อสารความเสี่ยงระดับตำบลที่ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อรองรับสถานการณ์การระบาดของโรคอื่นที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ที่มีข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มได้

พฤติกรรมการปฏิบัติตนลดการระบาดของโรคติดต่อและการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ผู้ซื้อสินค้าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 รองลงมาอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 แต่ยังพบว่าผู้ซื้อสินค้าบางส่วน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.25 ยังมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนอยู่ในระดับน้อย ส่วนผู้จำหน่ายสินค้า พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมาอยู่ในระดับดี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 เนื่องจากผู้จำหน่ายสินค้าส่วนใหญ่ต้องการให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อสินค้าที่เข้ามาใช้บริการจึงต้องใช้มาตรการอย่างเต็มที่จะทำได้ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่แห่งนี้ให้ความใส่ใจกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติตัวที่ดีเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตลาดสด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongti, (2021) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับสูง และ Kotpan et al., (2020) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับปานกลาง และ Phansuma et al., (2021) ศึกษาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโควิด 19 ของประชาชนตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชศรีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันโควิด 19 อยู่ในระดับดี ซึ่งหากต้องการผู้เข้ามาใช้บริการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีที่สุดครบทุกคนผู้รับผิดชอบพื้นที่ตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ต้องอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงอุปกรณ์ต่างๆ ในการป้องกันโรคระบาดโคโรนา 2019 เช่น สบู่ เจลแอลกอฮอล์ล้างมือ หน้ากากอนามัยให้ผู้ที่ไม่สวมใส่สวมก่อนเข้ามาใช้บริการในตลาด เป็นต้น จะทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการมีพฤติกรรมป้องกันตัวอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chater et al., (2023) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง มีแนวโน้มที่จะเปราะบางต่อการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หากเข้าไม่ถึงสิ่งอำนวยความสะอาดต่างๆ อาทิ น้ำ สบู่ และหน้ากากอนามัยที่จำกัด

จากกระบวนการวิจัยในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมเพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการนำผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการจัดการตลาดสดและยังสามารถนำรูปแบบนี้ไปเผยแพร่ต่อประชาชนผู้มาใช้บริการตลาดสดเพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียกับตลาดมาร่วมกันรับทราบถึงปัญหาการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019รวมถึงเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องกำหนด

รูปแบบการบริหารจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ และประโยชน์ที่จะได้รับทั้งกลุ่มผู้ค้า ผู้ซื้อสินค้าให้มีความปลอดภัย และไว้วางใจในการมาใช้บริการตลาดสดให้รับรู้ร่วมกันถึงแนวปฏิบัติสำหรับผู้ค้า/ผู้ที่ต้องสัมผัสอาหาร จำนวน 5 ข้อ และผู้ซื้อ/ผู้บริโภค จำนวน 6 ข้อ ในการปฏิบัติตัวอย่างไรเมื่อเข้ามาใช้บริการในพื้นที่ตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ ให้ถือเป็นข้อปฏิบัติร่วมกัน และให้ทุกคนช่วยสอดส่องให้ผู้มาใช้บริการได้ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด ซึ่งแนวปฏิบัตินี้ถูกใช้เป็นมาตรการสำหรับการเข้าใช้พื้นที่ตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้วิจัยด้วยตัวเอง พบว่า ผู้มาใช้บริการมีความเชื่อมั่น และมั่นใจมากยิ่งขึ้น จนทำให้การค้าและเศรษฐกิจในพื้นที่กลับมาดีกว่าเดิมเปรียบเทียบกับก่อนหน้านี้ที่ไม่มีรูปแบบที่ดี จากที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้บริการกล้าที่จะเข้ามาใช้บริการตลาดสดเทศบาลตำบลบ้านดู่ เนื่องจากมีผู้ติดเชื้อเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเข้ามาใช้บริการในพื้นที่โดยไม่มีมาตรการออกมาบังคับ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานตัวเลขผู้ติดเชื้อโคโรน่า 2019 ของ Chiang Rai Provincial Public Health Office (2022) พบว่าพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีผู้ติดเชื้อเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในพื้นที่เขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย ที่พบตัวเลขผู้ติดเชื้อโควิด 2019 มากกว่าในพื้นที่อื่นๆ ของจังหวัดเชียงราย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dumrongchua, (2022) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบตลาดประเภทที่ 2 วิถีใหม่รองรับสถานการณ์โควิด 2019 จังหวัดภูเก็ต พบว่า การพัฒนารูปแบบตลาดวิถีใหม่รองรับสถานการณ์โควิด 2019 ผู้ประกอบการและผู้บริโภคที่มาใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากกว่าเดิม และ Chantawibul et al., (2021) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบตลาดสด (ประเภท 1) บนพื้นฐานวิถีชีวิตใหม่ พบว่า หลังจากมีการพัฒนารูปแบบตลาดสดยังไม่พบการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของตลาดนี้ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดสดทุกฝ่ายมีความพึงพอใจมากต่อผลที่เกิดขึ้นและรู้สึกภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการป้องกันการระบาดของโควิด 2019 ในตลาดได้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้องค์ความรู้ความเข้าใจถึงความเข้มงวดเกี่ยวกับการสุขาภิบาลอาหารในช่วงของการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับผู้ที่ยังมีความรู้อยู่ในระดับพอใช้

2. ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูลโรคบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นประจำบ่อยครั้ง ทำให้ผู้ที่ค้าขายและผู้ที่มาใช้บริการเกิดองค์ความรู้และตระหนักนำสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ในระยะเวลาอันสั้น

3. รูปแบบการบริหารจัดการตลาดสดเพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือการดำเนินการด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้เชี่ยวชาญและคนในพื้นที่หลายส่วนผ่านการศึกษาบริบทเฉพาะพื้นที่ ดังนั้นหากนำไปใช้ต้องดำเนินการด้วยลักษณะดังกล่าวเพื่อรูปแบบที่ได้จะมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติที่ดีได้

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประจำปีงบประมาณ 2564 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

References

Allyan, F., Najjar, S., Agha, H., Masad, A., Abu Mustafa, A., & Khadoura, K. (2022). COVID-19 routes of transmission, protection aids, and immunity enhancement: Community-based online knowledge survey among Palestinians. *Florence Nightingale Journal of Nursing, 30*(2), 167–173. https://repository.aaup.edu/bitstream/123456789/1560/1/COVID-19%20Routes%20of%20Transmission.pdf

Ban Du Sub-district Municipality. (2017). *Report on the inspection and evaluation of Ban Du Sub-district Municipality fresh market for development and upgrading to standard 2017*. Chiang Rai, Thailand.

Ban Du Sub-district Municipality. (2020). *General information about Ban Du Sub-district Municipality*. https://www.bandu.go.th/main/?type=79

Ban Du Sub-district Municipality. (2021). *Ban Du Sub-district Municipality announcement regarding the closure of Ban Du Sub-district Municipality market*. Chiang Rai, Thailand.

Ban Du Sub-district Municipality. (2022). *Report on the inspection and evaluation of Ban Du Sub-district Municipality fresh market for development and upgrading to standard 2022*. Chiang Rai, Thailand.

Bloom, B. S. (1975). *Taxonomy of educational objectives: Handbook I: Cognitive domain*. David McKay.

Bureau of Food and Water Sanitation. (2021). *Healthy market*. Kaew Chao Chom Media and Publishing Center, Suan Sunandha Rajabhat University. https://ehasmart.anamai.moph.go.th/storage/app/uploads/public/647/206/f75/647206f751f9c242796382.pdf

Chanmuean, Y. (2022). Health communication of the public health ministry: The case study of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic. *Journal of Health Science of Thailand, 31*(1), 62–73. https://thaidj.org/index.php/JHS/article/view/12395

Chantawibul, A., Kingkaewcharoenchai, C., Pholwong, P., Limparangsee, S., & Kaewruang, N. (2021). Development of new normal market model. *Thai Journal of Health Promotion and Environmental Health, 44*(3), 90–102. https://thaidj.org/index.php/tjha/article/view/11391

Chater, A. M., Brook-Rowland, P., Tolani, F., Christopher, E., Hart, J., Byrne-Davis, L. M., & Arden, M. A. (2023). Understanding a constellation of eight COVID-19 disease prevention behaviors using the COM-B model and the theoretical domains framework: A qualitative study using the behavior change wheel. *Frontiers in Public Health, 11*, 1–15. https://www.frontiersin.org/journals/public-health/articles/10.3389/fpubh.2023.1130875/full

Chiang Rai Provincial Public Health Office. (2022). *Statistical report on coronavirus 2019 infections in Chiang Rai province area*. https://cro.moph.go.th/mophcr/index.php

Department of Disease Control. (2022). *COVID-19 patient situation report*. https://ddc.moph.go.th/covid19-dashboard/

Ditsayawanich, P. (2023). *Application form for performance evaluation of past results: Guidelines for local government market management under the COVID-19 pandemic*. https://foodsan.anamai.moph.go.th/th/research/download?id=106383&mid=33861&mkey=m_document&lang=th&did=28733

Dumrongchua, S. (2022). Development of the new normal type II market model in response to COVID-19, Phuket Province. *Thai Journal of Health Promotion and Environmental Health, 45*(4), 95–107. https://thaidj.org/index.php/tjha/article/view/13259

Kotpan, K., & Junnua, N. (2020). Association between health literacy and coronavirus disease 2019 prevention behavior among people in Mukdahan Province. In *Proceedings of the Research and Innovation for SDGs in the Next Normal* (pp. 148–160). https://www.ubu.ac.th/web/files_up/00008f2022090115080291.pdf

Phansuma, D., & Boonruksa, P. (2021). Knowledge, attitudes, and preventive behaviors of COVID-19 among residents in Pru Yai Sub-district, Mueang District, Nakhon Ratchasima Province. *Srinagarind Medical Journal, 36*(5), 597–604. https://thaidj.org/index.php/smnj/article/view/11003

Public Health Act B.E. 2535. (1992). *Royal Thai Government Gazette, 109*(38), 27.

Srinil, B. (2017). *Supplementary learning materials: Business research design, data collection, questionnaire design, and sampling*. Faculty of Business Administration, Chiang Mai University.

The National Food Committee. (2017). *Thailand's second national food management strategic framework (2017–2036)*. https://extranet.who.int/ncdccs/Data/THA_B16_s21_The%20Second%20Strategic%20Framework%20for%20Food%20Management%20in%20Thailand.pdf

Wongti, S. (2021). *Factors affecting preventive behavior for coronavirus disease 2019 among village health volunteers, Sukhothai Province* (Master's thesis, Naresuan University). https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3227/3/62060668.pdf

Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.

Table 1 Number and percentage of general personal information of product buyers (n=400)

General Personal Information	Number (people)	Percentage
1. Gender		
Male	149	37.25
Female	251	62.75
2. Age		
24-41 years	45	11.25
42-58 years	155	38.75
59-75 years	184	46.00
76 years and above	16	40.00
Mean=56.19, S.D.=12.17, Min=24.00, Max=79.00		
3. Education		
No Formal Education	18	4.50
Primary School	204	51.00
Lower Secondary Education	75	18.75
High School/Vocational Certificate	55	13.75
Diploma/High Vocational Certificate	13	3.25
Bachelor's Degree	35	8.75
4. Average monthly income		
Less than 5,000 THB	190	47.50
5,001-10,000 THB	134	33.50
10,001-15,000 THB	39	9.75
15,001-20,000 THB	16	4.00
More than 20,001 THB	21	5.25
5. Frequency of using Ban Du Fresh Market services		
Daily	195	48.75
More than 3 days/week	158	39.50
More than 15 days/month	14	3.50
Once a month	33	8.25

Faculty of Public Health
คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Ubon Ratchathani Rajabhat University

Table 2 Number and percentage of general personal information of vendors. (N=80)

General Personal Information	Number (people)	Percentage
1. Gender		
Male	26	32.50
Female	54	67.50
2. Age		
26-39 years	17	21.25
40-52 years	32	40.00
53-65 years	23	28.75
66 years and above	8	10.00
Mean= 48.97, S.D.=11.60, Min=26.00, Max=78.00		
3. Education		
No Formal Education	3	3.75
Primary School	27	33.75
Lower Secondary Education	15	18.75
High School/Vocational Certificate	17	21.25
Diploma /High Vocational Certificate	4	5.00
Bachelor's Degree	1	1.25
4. Types of products sold		
Food store	23	28.75
Beverage shop	5	6.25
Fresh produce store	4	5.00
Dried goods store	17	21.25
Vegetable/Fruit Shop	15	18.75
Others (e.g. religious items , medicine, etc.)	16	20.00
5. The situation is the owner of the shop.		
Shop owner	75	93.75
Employee	5	6.25
6. Average monthly income		
Less than 5,000 THB	9	11.25
5,001-10,000 THB	30	37.50
10,001-15,000 THB	20	25.00
15,001-20,000 THB	11	13.75
More than 20,001 THB	10	12.50

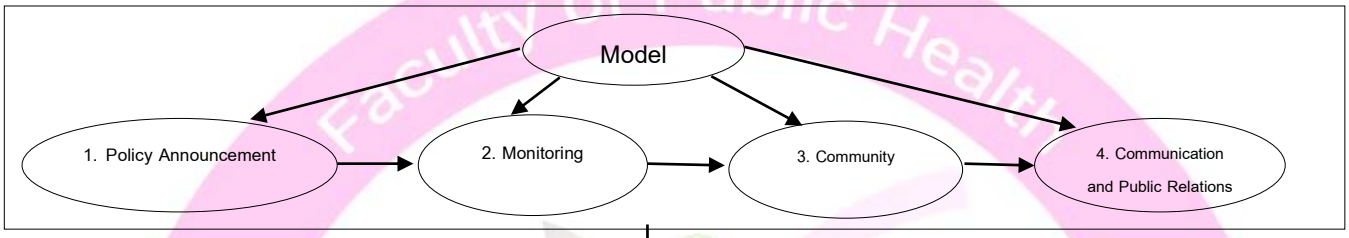
Table 3 Number and percentage of buyers and sellers of goods, categorized by level of knowledge.

Level of Knowledge	Product Buyers (n=400)		Product Sellers (N=80)	
	Number	Percentage	Number	Percentage
Low knowledge level (0-8 points)	0	0	3	3.80
Moderate knowledge level (9-11 points)	47	11.80	11	13.80
High knowledge level (12-15 points)	353	88.30	66	82.50
Total	**400**	**100**	**80**	**100**

Faculty of Public Health Ubon Ratchathani Rajabhat University คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Table 4 Total number and percentage of respondents categorized by the level of self-behavior of buyers and sellers.

Level of behavioral performance (Average)	Product Buyers (n=400)		Product Sellers (N=80)	
	Number	Percentage	Number	Percentage
Excellent level (4.30 – 5.00)	142	35.50	45	56.25
Good level (3.50 - 4.20)	155	38.75	30	37.50
Moderate level (2.70 - 3.40)	56	14.00	5	6.25
Fair level (1.90 - 2.60)	21	5.25	0	0
Total	400	100	80	100



Guidelines for Vendors, Food Handlers, and Workers at Ban Du Sub-district Municipal Fresh Market

1. Observe yourself. Those with a body temperature of 37.5 °C or higher, or symptoms such as cough, runny nose, sore throat, loss of smell, loss of taste, rapid breathing, shortness of breath, difficulty breathing, or diarrhea, should seek medical attention and stop working.

2. You must wear a cloth mask or surgical mask at all times during work. If the mask becomes damp or dirty, it should be replaced immediately, and you should wash your hands with soap and water or alcohol gel before and after work, after using the restroom, and after touching dirty objects.

3. There are measures to prevent food contamination, such as covering prepared food tightly, using utensils for picking up or scooping food, not placing any type of food directly on the floor, and preventing buyers from using their hands to select or touch raw meat or ready-to-eat prepared food. Food handlers must wear aprons and hats or hair coverings while working and use appropriate food containers according to the type of food.

4. Reduce close contact with buyers such as maintaining a distance of at least 1 meter between people, displaying product price tags, providing equipment or trays for receiving payments, and setting up online payment systems.

5. Garbage collectors and cleaners must wear rubber gloves, rubber aprons, and rubber-soled boots with shin guards and use long-handled tongs to pick up garbage. They must also seal garbage bags tightly and wash their hands thoroughly after each shift, and workers must wash hands thoroughly and change clothes after work.

Guidelines for Buyers/Consumers

1. Individuals with a fever greater than or equal to 37.5°C or respiratory symptoms such as cough, runny nose, sore throat, loss of smell, loss of taste, rapid breathing, shortness of breath, or difficulty breathing, and who may also have diarrhea, are recommended to see a doctor immediately and avoid using market services.

2. Wear a cloth mask or surgical mask at all times while using the service. Wash your hands with soap and water or alcohol gel before and after using the market.

3. Buyers/Consumers should plan their purchases to speed up the selection process and reduce the time spent in the market.

4. Buyers/consumers should choose fresh food cooked and fresh and avoid raw or undercooked food.

5. When preparing raw seafood or meat before cooking, you should wear food-safe rubber gloves and use clean water to rinse the outer packaging. Rinse the seafood/raw meat thoroughly. When cooking, ensure it is cooked to a temperature above 70°C for at least 5 minutes.

6. Maintain a distance of at least 1 meter between individuals and plan your shopping to ensure speed and reduce the time spent at the market.

Figure 1. Participatory Management Model for Ban Du sub-district Municipal Fresh Markets to Reduce the Risk of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Transmission.